

AUGUSTO DEL NOCE

RESNICA IN RAZUM
V ZGODOVINI

AUGUSTO DEL NOCE

RESNICA IN RAZUM V ZGODOVINI

Antologija filozofskih spisov

prevedel Jernej Šček

PRVO POGlavJE

ATEIZEM KOT PROBLEM MODERNEGA ČASA

UVODNA BESEDA

*Alberto Mina*¹

Med uspešnicami Augusta Del Noceja nedvomno izstopa delo *Il problema dell'ateismo* (Problem ateizma) iz leta 1964, v katerega se steka filozofski program, ki zaznamuje celotno življenje piemontskega misleca. Problem ateizma kot specifično vprašanje modernosti. Izzivalna sinteza odpira številna, izredno kompleksna vprašanja in določa izvirnost Del Nocejevega filozofskega prispevka.

Kdor ateizem obravnava kot problem, mora kot prvo zanimati, da naj bi šlo za neizbežni pristan modernosti, kakor zatrjuje dovršen del moderne misli. V nekaterih kulturnih miljeih se zdi celo nemogoče podvomiti v dogmatično trditve, po kateri je zrelo človeštvo za vekomaj opustilo preizpraševanje Boga in skrivnosti življenja na splošno ter znanosti zaupalo vedno večjo in uspešnejšo sposobnost spreminjanja sveta. Problem ateizma se v dvajsetem stoletju prepotentno kaže kot dejstvo, a kljub strahovitim grožnjam vseh vrst (pomislimo na fašistično in sovjetsko diktaturo ter na končne posledice nihilizma) ni naša edina možnost.

Del Noce v tem pogledu pojasnjuje, da problematizacija ateizma pomeni predvsem odkritje alternative, izbire – pravza-

¹ Italijanski izdajatelj in poznavalec Del Nocejevih filozofskih del Alberto Mina je k vsakemu od štirih poglavij knjige napisal kratek uvod; v njem je problemsko predstavil vsebino izbranih spisov v poglavju, orisal kontekst nastanka besedil in navedel podatke o njihovih izvirnih italijanskih objavah.

prav kar omajanje njegovih temeljev. Da bi to dosegli, moramo slediti razvojni poti modernega mišljenja in pokazati na odločitve, ki so ateizem zaznamovale od samega začetka. Del Noce zatorej nenehno vztraja v sklicevanju na zgodovino filozofije, in to ne v smislu zgodovinskega redukcionizma, temveč kot neumorno prizadevanje za utemeljevanje konceptualnih, etičnih, kulturnih, političnih in drugih izbir, ki jih prevladujoča misel prepogosto jemlje kot samoumevne in nedvomne.

Toda: ateizem temelji na nedokazljivem zanikanju nadnaravnega, skrivnosti, nepreverljivega, to je tistih področij, ki po Del Noceju presegajo pristojnosti eksperimentalnih znanosti. Neutemeljeno, torej dogmatično zanikanje nadnaravnega je temeljna značilnost modernega racionalizma. Avtor pojasnjuje, da se ta ne izpolnjuje v popolni obliki od svojega začetka, temveč se skozi zgodovino postopno razkriva. Lahko rečemo, da je ateizem – in to je najbolj zanimiv in plodonosen vidik delnocejanske analize – takorekoč poslednji sadež racionalizma, njegova končna in neizogibna posledica. Na začetku, recimo v mnogih teizmih 17. in 18. stoletja, se ateistična možnost ni kazala kot taka, a moramo vendar priznati, da je ateizem neizbežna posledica vsakega religioznega racionalizma, pa naj minejo dolga leta, preden bo resnica prišla na dan. Če je torej ateizem prigodna posledica modernosti, pa ne more biti – v sleherni svoji obliki, posebno v nihilistični – prigodna posledica racionalizma. Kajti če Boga in skrivnost biti krči po svoji meri, se jima bo religiozni racionalizem prej ali slej odpovedal, saj bo občutek lastne samozadostnosti in večvrednosti utemeljeval na tem razmerju do Boga.

Racionalistično zavračanje nadnaravnega spremlja še drug vidik, s katerim se Del Noce neumorno ukvarja zato, ker je ključnega pomena pri razumevanju človeškega položaja: če stanje človeka pojmuje kot normalno, povsem odpravimo vprašanje greha in nedoumljivosti zla. Če skrivnost biti redu-

ciramo na razumsko izmerljivo entiteto, skrčimo zlo na prvinno, ki jo je z znanostjo razsvetljeni človek sposoben obvladati. Mesijanizem religijskih kultur se z racionalizmom spremeni v načrt za uresničitev popolne družbe prihodnosti, pa naj bo to v skladu z revolucionarno ali reformistično razlago.

Ateizem in nihilizem sta, kot smo že rekli, vendarle posledici svobodne teoretske izbire, kar nikakor ne pomeni, da bi bila ta univerzalno sprejeta oziroma enako dovršena v vseh stoletjih modernosti. Nasprotno, vztrajati na izbirnem ali, kot bi rekel Del Noce, na postulatnem značaju ateizma, pomeni dokazovati, da je poleg ateistične možnosti vselej na voljo tudi religiozna izbira oziroma vsaj taka razumska drža, ki skrivnosti, s katero je preplavljena človeška izkušnja, ne izključuje apriorno. Ne le, da je ta izbira vselej možna, temveč so jo dejansko že izvedli mnogi misleci, ki se nikakor niso bili pripravljene predati racionalistični dogmi »odslej ni več mogoče«, Malebranche,² Pascal,³ Vico,⁴ Gio-

² Nicolas Malebranche (1638–1715), francoski racionalistični filozof, duhovnik, teolog in znanstvenik, veliki sintetik avguštinske in kartezijanske misli; op. prev.

* V besedilu je prevajalčeva stvarna in pojasnjevalna opomba vedno posebej označena (op. prev.) in zapisana v oglatem oklepaju tam, kjer se vrašča v izvirnik, v nasprotnem primeru gre za izvirno Del Nocejevo opombo.

³ Blaise Pascal (1623–1662), francoski filozof, teolog in znanstvenik, *enfant prodige* in duhovni genij novoveškega eksistencializma, avtor *Misli (Pensées)*, monumentalnega dela krščanske apologetike, ki v čudovito nedokončani obliki izide posthumno, 2. januarja 1670 po zaslugi Guillaumea Despreza; op. prev.

⁴ Giambattista Vico (1668–1744), Neapeljčan iz ulice San Biagio dei Librai, italijanski filozof, zgodovinar in jurist, utemeljitelj univerzalnih pravic, zanikal je znanstveno relevantnost kartezijanskega načela mislečee stvari (*res cogitans*) pod geslom *verum ipsum factum* (resnica je v delovanju), ki je postalo vodilna smernica njegovega življenjskega dela *Scienza Nuova* (Nova znanost), izšlo je v neapelj-

berti⁵ in Rosmini⁶ so le peščica modernih mislecev, ki so izoblikovali alternativno pot racionalizmu, pot, ki jo Del Noce poimenuje »ontologizem«. Zaznamuje ga osebni in izvorni odnos sodelovanja med človekom in bitjo, v katerem je prvi element takorekoč pasiven. Človek sprejema in se čudi nad konstitutivnostjo tega odnosa. Ti misleci so bili neredko odrinjeni na rob tistih zgodovin filozofije, ki se navdihujejo pri prevladujočem racionalizmu. Del Noce čuti perečo dolžnost, da bi v njihovem imenu razkrival to alternativno pot moderne misli, zaradi česar glavnino svojih moči vlaga v rekonstrukcijo njenih razvojnih smeri. Šleherno avtorjevo uspešnico gre razumeti kot korak v tej zahtevni obnovi, usmerjeni k ponovni osvežitvi problema, ki bi ga racionalizem najraje za vselej zaprl, in sicer k preizpraševanju skrivnosti biti in človeškega življenja, tokrat brez poenostavljenega vračanja v preteklost, tako značilnega za reakcionarne tradicionalizme. Trdimo torej, da se Del Noce drzno spušča v protislovja modernosti, ne da bi si domišljjal enostavnih rešitev, a hkrati z željo po ovrednotenju vsega, kar je v njej skladnega z religioznim razumevanjem bivanja.

Del Noce na začetek svoje rekonstrukcije te alternativne miselne krivulje postavi Kartezija, za katerega ponuja kom-

ščini v treh dopolnjenih različicah (1725, 1730, 1744). Zgodovina je ustvarjalni proces civilizacijskega napredovanja skozi vzpone in padce (*corsi e ricorsi*) – jasnovidni začetnik sodobnega pojmovanja filozofije zgodovine, ki v slovenščini še ni dostopno; op. prev.

⁵ Vincenzo Gioberti (1801–1852), italijanski duhovnik, ontologistični mislec in domoljub, eden najvidnejših predstavnikov italijanskega preporoda, prej filozof kot politik; op. prev.

⁶ Blaženi Antonio Rosmini-Serbati (1797–1855), italijanski duhovnik, ustanovitelj rosinijanske kongregacije Istituto della carità, teolog in filozofski mislec z obsežnim opusom, nasprotnik tako razsvetljenstva in senzualizma kakor socializma in komunizma. Leta 2007 ga je za blaženega proglasil papež Benedikt XVI.; op. prev.

pleksno in izvirno interpretacijo, ki ga razlikuje od mnogih, tudi katoliških razlagalcev (pomislimo na Cornelia Fabra).⁷ Del Nocejeva izvirnost sloni na dejstvu, da v Karteziju⁸ prepozna izvor tako modernega racionalizma kakor ontologistične alternative, ki je zmožna prvega ovreči. Kartezijanstvo je za Del Noceja religiozna filozofija predvsem zato, ker vztraja v preizpraševanju človekove in Božje svobode. Če so *Meditacije* nekakšna asketska preizkušnja človekove svobode na poti resničnega samozavedanja, ki temelji na odkritju ideje Boga, po drugi strani nauk o Božjem stvarjenju večnih resnic predvideva misel o Božji osebnosti, ki ni pogojena z ničemer, kar ni njena volja. Kartezijeva religioznost odkrito nasprotuje temu, kar je po Del Noceju pravi sovražnik francoskega filozofa, to je libertinizem, ki ne postulira le neke etične dispozicije, temveč izraža naturalistično in skeptično pojmovanje človeka. Ta temeljna napetost se pri Karteziju ne razčisti, temveč je v nekem smislu trpno sprejeta. Po eni strani mora avtorjeva religioznost sobivati s teoretsko držo, ki, čeprav po sebi ne nasprotuje katoliški ortodoksni, zagotovo ne predpisuje verske izkušnje, nasprotno, spodbuja celo naturalistično pojmovanje človeka. Če na primer zatekanje k notranjosti⁹ pri odkrivanju ideje Boga nazadnje odpravi motiv zla in

⁷ Cornelio Fabro (1911–1995), italijanski duhovnik in teolog, sodobni krščanski mislec, neotomist in poznavalec Kierkegaardovega eksistencializma; op. prev.

⁸ Veliki novoveški racionalist René Descartes (1596–1650) se je sam često podpisoval v latinizirani obliki *Renatus Cartesius*, ki so jo sodobni romanski jeziki dobesedno povzeli. Odtod prevajalčeva izbira, da namesto zvestobe mislečevemu francoskemu poreklu raje sledi Del Nocejevemu izvirniku – v tej knjigi torej vedno pišemo *Kartezij* z izpeljankami; op. prev.

⁹ Kartezij je na področju filozofije duha paradigmatični predstavnik internalizma, to je nauka, po katerem je duhovnost izvorna in neodvisna stvarnost, iz katere je mogoče izpeljevati in razumevati vse ostale pojave (prosto po Stresovem *Leksikonu filozofije*); op. prev.

padca, se razume, da bo prevladala drža človekove samozadostnosti nasproti Božji milosti (nekakšen novi pelagianizem), po kateri za razsvetljevanje resnice zadošča askeza. Po drugi strani pa se Kartezij vtem, ko si prizadeva ubežati libertinškemu skepticizmu, zavestno zateka v človeško notranjost v nekakšnem tolažilnem begu pred protislovnostjo zgodovine. Kartezijeva filozofija si torej po svojem značaju zasluži opredelitev »protizgodovinskosti«, s katero Del Noce označuje njeno popolno pomanjkanje zgodovinske refleksivnosti in posledični politični konservativizem.

Nič čudnega torej, da se je Del Noce več desetletij posvečal Karteziju in njegovim glavnim razlagalcem, začevši z velikim francoskim mislecem Jeanom Laportom.¹⁰ V tem okviru je treba vse razvojne smeri racionalizma razumeti kot obuditev ali nadgradnjo kartezijanskih vsebin, prečiščenih tistih aspektov, ki niso bili skladni z opravljeno paradigmatsko izbiro. Morda gre vendarle za teme, ki bi si zaslužile podrobnejšo obravnavo zato, da bi se pokazal njihov resnični pomen. Gre za prej omenjeni primer preziranja zgodovinske razsežnosti, ki jo prinaša kartezijanska religioznost in ki jo mora poskus obnovitve religiozne razsežnosti preseči. Lahko rečemo, da je obnove avguštinskega vprašanja notranjosti v Karteziju popolnoma osvobojena od zgodovinske razsežnosti: kdor želi ponovno utrditi religiozno razsežnost, si mora postaviti problem obnove zgodovinskega spomina (izjemno dragocen je v tem smislu doprinos Giambattiste Vica).

Obnova avtentične religiozne možnosti obenem kaže na nedružljivost med človekovo samozadostnostjo in priznanjem Boga, živega in resničnega Boga. Del Noce si na tem mestu pomaga s Pascalom, ki s svojim poglobljanjem v avguštinsko

¹⁰ Jean Laporte (1886–1948), francoski zgodovinar filozofije, veliki raziskovalec janzenizma in francoske filozofije 17. stoletja; op. prev.

vprašanje notranjosti kot kraju prvotnega razmerja z Bogom razkriva nujno korelativnost med teizmom in ateizmom: racionalistični bog je zgolj prikrita oblika ateizma, kakor bo zgodovinski potek dejansko pokazal. Izvirni vidik Del Nocejeve interpretacije je opredelitev kontinuitete med religioznim Kartezijem in Pascalom. Še več, Kartezijevo religiozno dediščino osmišlja ravno razmerje s Pascalom (kakor tudi z Malebranchem). Snovalec *Misli*¹¹ torej v zgodovinsko-teoretski rekonstrukciji piemontskega filozofa odigra ključno vlogo.

Na tem mestu velja opozoriti še na drug vidik vprašanja ateizma kot problema modernosti. Gre za ganljivo nujnost, ki veje iz Del Nocejevega dela, občutek dolžnosti do naloge, ki jo je treba izpeljati, navkljub omejenim močem v primerjavi s sijajnostjo zastavljenega dela. Kdor prezira to, lahko bi rekli bojevniško osveščenost Del Noceja, izostreno in poostreno od grenke osamljenosti, ne more prodreti do najglobljih vzgibov njegovega dela, tja do zadnjih let avtorjevega življenja. Naporno oživljanje spregledanih avtorjev in neumorno iskanje skritih vzročnosti med temami, teoretskimi izbirami ter filozofskimi bistvi resda ne olajša branja tako izredno gostopomenskih strani, pa vendar kaže na avtorjevo željo po globinskem odgovarjanju na poklic, ki ga čuti kot poklicanost.

V prvem poglavju so zbrana štiri besedila, ki se osredotočajo na razmerje med vprašanjem ateizma in njegovo problematiko do zgodovine moderne filozofije.

Prvo besedilo črpamo iz odličnega uvoda v delo *Il problema dell'ateismo*:¹² gre za oris razprave s povzetkom razvojne poti modernega racionalizma in opredelitvijo njegovih filo-

¹¹ Glej B. Pascal, *Misli*. Mohorjeva družba, Celje 1986. Slovenski prevod je priskrbel erudit Janez Zupet; op. prev.

¹² Izvirnik: A. Del Noce, *Il problema dell'ateismo*. Il Mulino, Bologna 1964, str. 14–27; 49–51; 67–79.

zofskih posebnosti. Del Noce v njem pojasnjuje postulatno in izbirno naravo ateizma ter hkrati opredeljuje dogmatski značaj racionalistično zaznamovanih zgodovin filozofije.

Drugi prispevek sestavljajo nekateri odlomki iz leta 1954 objavljenega eseja,¹³ v katerem se prvič organsko izraža del-nocejanska interpretacija kartezijanstva in njegovega edinstvenega mesta v kazalu zgodovine filozofije, tako po zaslugi preloma s preteklostjo kakor hkratnosti protislovnih vsebin – na primer religijskih z racionalističnimi.

Tretje besedilo, ki ga povzemamo iz drugega dela zvezka z naslovom *Katoliška reforma in moderna filozofija* iz leta 1965,¹⁴ se posveča religiozni dvournosti Kartezija v luči razlagalnih razprav.

Poglavje se zaključí s temeljnim odlomkom iz šestega poglavja dela *Il problema dell'ateismo* z naslovom »Pascalov problem in sodobni ateizem«. ¹⁵ Povzete strani, v nasprotju z večino razširjenih interpretacij, dokazujejo, da razmerja med Pascalom in Kartezijem ne gre razlagati kot protislovlje, temveč kot kontinuiteto, vsaj kar se temeljnega poudarjanja notranjosti v avguštinskem smislu tiče. Za obnovitev miselnega toka, ki ga Del Noce tu opredeljuje kot »ontologizem« in je zaznamovan z religiozno dimenzijo – vrojeno in inherentno kartezijanstvu, pa vendar zavrto od prav

¹³ Izvirnik: A. Del Noce, *Problemi del periodizzamento storico. L'inizio della "filosofia moderna" (Problemi zgodovinske periodizacije)*, v: *Archivio di filosofia*, Milan-Rim 1954, str. 187–192; 195–196; 197; 203–205; 209–210.

¹⁴ Izvirnik: A. Del Noce, *Riforma cattolica e filosofia moderna. Vol. I: Cartesio*. Il Mulino, Bologna 1965, str. 626–636.

¹⁵ Glej op. 12; op. prev.

tako vrojenega racionalizma –, je dokazovanje te kontinuitete ključnega pomena.¹⁶

¹⁶ Za vse navedene teme, ki so med drugim dokaj malo raziskane, glej novejše spise delnocejanske kritike: M. Olivetti, *Riforma cattolica e filosofia moderna nel pensiero di A. Del Noce*. Istituto di studi filosofici, Rim 1968; R. Buttiglione, *Augusto Del Noce*. Piemme, Casale Monferrato 1991 (posebno pogl. III in IV); G. Dessì, Le origini della critica al razionalismo in A. Del Noce, *Annali della Fondazione Ugo Spirito*, št. 3. Rim 1991, str. 263–276; A. Paris, *La genesi della modernità e il problema del realismo nel pensiero di A. Del Noce*, v: *Filosofia e democrazia in Augusto Del Noce* (ur. G. Ceci in L. Cedroni). Edizioni Cinque Lune, Rim 1993, str. 27–64; M. Boghesi, *Riflessioni sull'ontologismo in Augusto Del Noce*, v: *Da Cartesio a Hegel o da Cartesio a Rosmini?* Atti del II corso straordinario della Cattedra Rosmini nel secondo centenario della nascita di A. Rosmini (1797–1997). Edizioni Rosminiane, Stresa 1997, str. 67–84; G. Riconda, *Ontologismo e filosofia contemporanea*, v: *Chiesa e pensiero cristiano nell'Ottocento: un dialogo difficile* (ur. L. Malusa in P. De Lucia). Brigati, Genova 2001, str. 173–192; E. Randone, L'incontro di Löwith e Del Noce, *Annuario filosofico*, št. 20. Mursia, Milan 2004, str. 335–372; A. Mina, A. Del Noce e l'incontro con Cartesio, *Filosofia*, VII, št. 1 (2001), str. 9–34; A. Mina, A. Del Noce e l'incontro con Malebranche, *Annuario filosofico*, št. 14. Marietti, Milan 1998, str. 397–448.

italijanske izdaje zato, da zaščitimo strukturo vsebinskega in logičnega stopnjevanja. V nasprotnem primeru bi slovenskega bralca, ki do glavnine ponujenih vsebin doslej ni mogel dostopati, postavili v veliko orientacijsko zadrego in tvegali, da bi se med desetinami avtorjev in pojmov izgubil. Konceptualna linearnost ima v kontekstu konservativne filozofije prednost pred aktualnostjo, ki je s stopnjevanjem knjige čedalje večja. Tako bi nemara izbral Del Noce sam. Kljub temu, da smo filozofsko logiko – za spremembo – postavili pred kriterij poljudnosti, ima bralec dve možnosti. Knjigo lahko bere tako, kot je, torej historično, ali problemsko, če bere od zadnjega poglavjega k prvemu, s čimer bo izbral aktualnost pred konceptualnostjo, politično filozofijo pred spoznavno teorijo. Opozarjamo, da se v tem primeru delno izgubi opora obsežnega znanstvenega aparata.

Proces pluralizacije in demokratizacije slovenskega intelektualnega prostora se nadaljuje. Veliko temeljnih poglavij iz kazala zahodne misli, denimo tisočletni duhovni gozd od Boetija do Kartezija, ostaja na obrobju velikih akademskih raziskovalnih tokov. Ni identitete brez odprtosti, ni bodočnosti brez preteklosti, ni avantgarde brez klasikov, ni humanističnih ved brez splošne kulture. Uresničevati moramo pluralnost intelektualnega izročila kot temeljno načelo in nedotujljivo pravico evropske demokratične družbe. Če bomo s pričujočo zbirko za korak bliže temu cilju, bomo več kot izpolnili svoj namen. Naj sicer spomnimo, da na Slovenskem že premoremo svojega Del Noceja. Filozof in esejist Milan Komar (1921–2006) je jasnovidno motril in opozarjal na sodobne deviacije ter simptome potrošniško-blagostanjske in tehnološke družbe. Njegovi spisi, denimo zbirka *Problemi človeka v družbi blagostanja – Svoboda in velikodušnost* (Philosophia perennis, 2018), se lahko brez sramu primerjajo z velikimi deli Augusta Del Noceja.

Temeljni avtor sodobne krščanske misli Augusto Del Noce je bajni mislec, ki se zmore enakovredno kosati z velikani poznomoderne misli. Zaradi svojih načel je prestajal težko in osamljeno življenje. Kot albatros je bil v zraku vitez, na zemlji okorna žrtev akademskega prezira. Seznam delnocejan-skih kritičnih študij ne pozna meja, a kljub vsemu se avtor težko prebija iz specialističnega zakulisja. Vsi ga poznajo, redko kdo ga omenja. To je resnici na ljubo bolj kot ne formalen problem: Del Noceja ni mogoče zvesti v obliko slogan-skega transparenta. Rigorozen in teoretsko dosleden je v ma-teriji in formi, skrajno nepopustljiv resnicoljub. Svojo brezkompromisnost je kajpak plačal z osamljenostjo. Kljub številnim poskusom, na primer simpozijem, ki ga leta 2019 ob tridesetletnici njegove smrti organizirata Dežela Furlanija Julijska krajina in Lega Nazionale v Trstu, se ga ne da politi-zirati, in če se ga, mu je storjena krivica.

Del Noce je spregledan avtor zaradi kompleksnosti, ki za-znamuje njegov filozofski sistem, in zaradi takiste naracije, ki ni in noče biti poljudna. Delnocejansko pripovedništvo je pomensko in slogovno gosto zato, ker ne pozna konceptual-nih bližnjic ali retoričnih olupšav. Ob branju pričujoče zbir-ke bo bralca nemara prevzemal občutek, da se je izgubil v labirintu pojmov in argumentacij. A kdor bo zmoget prodreti skozi tančico visokega jezika in metež problemov, bo odkril temeljnega avtorja sodobne krščanske misli. To je preizku-šnja, ki jo današnjemu bralcu nalagajo klasiki velike miselne tradicije. Čemu brati Sovretove *Predsokratike* ali Platonov *Simpozij*? Ko predreš povrhnjico kompleksne presežnosti ve-likega misleca, kot je Augusto Del Noce, se filozofija kot re-snica in zgodovina lahko začne.

VSEBINA

	Prvo poglavje
	ATEIZEM KOT PROBLEM MODERNEGA ČASA
5	Uvodna beseda
15	1.1 O konceptu ateizma
51	1.2 Problemi zgodovinske periodizacije: o začetkih »moderne filozofije«
67	1.3 Kartezijanska dvoumnost: Pelagijevo maščevanje
79	1.4 Poskus nove zgodovine filozofije
	Drugo poglavje
	URESNIČITEV IN RAZPAD MARKSIZMA
105	Uvodna beseda
113	2.1 Sekularizacija in kriza modernosti
131	2.2 Marxova »nefilozofija«
143	2.3 Komunistični katolik
	Tretje poglavje
	FAŠIZEM KOT RAZVOJNA STOPNJA SEKULARIZACIJE
165	Uvodna beseda
173	3.1 Zapiski za zgodovinsko opredelitev fašizma
209	3.2 Gentile in Gramsci
	Četrto poglavje
	SEKULARIZACIJA, NIHILIZEM IN KRŠČANSTVO
241	Uvodna beseda
253	4.1 Zahodna ireligija
283	4.2 Zapiski za filozofijo mladine
307	4.3 Opombe k vprašanju sekularizacije in religiozne misli
329	4.4 Gilson in Šestov
	DODATKI
349	Zgodba o osamljenem mislec: pogovor z Augustom Del Nocejem
363	Biografska skica
367	Izbrana bibliografija
375	Jernej Šček: Kompleksna presežnost Augusta Del Noceja

Augusto Del Noce
Resnica in razum v zgodovini
Antologija filozofskih spisov

Zbirka Sidro 44
Urednik Matija Ogrin

Izbral in uvode k poglavjem napisal Alberto Mina

Prevedel, z znanstvenim aparatom opremil in spremno besedo napisal
Jernej Šček

© 2007 RCS Libri S.p.A./BUR, Milano

© za slovensko izdajo 2021 Družina

Likovna zasnova Peter Ogrin
Oprema naslovnice Lucia Jerman
Grafična priprava Družina d. o. o.

Izdala in založila Družina d. o. o.

Za založbo Tone Rode

Tiskano v Sloveniji

Naklada: 400 izvodov

Ljubljana 2021

Delo je izšlo v okviru knjižnega programa, ki ga sofinancira Javna agencija
za knjigo Republike Slovenije v letu 2020.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

1Del Noce A.(082)

DEL Noce, Augusto, 1910-1989

Resnica in razum v zgodovini : antologija filozofskih spisov / Augusto Del Noce ;
[izbral in uvode k poglavjem napisal Alberto Mina ; prevedel, z znanstvenim aparatom
opremil in spremno besedo napisal Jernej Šček]. - Ljubljana : Družina, 2021. - (Zbirka
Sidro ; 44)

Prevod dela: Verità e ragione nella storia
ISBN 978-961-04-0811-6
COBISS.SHD 55810819

Več informacij o knjigah založbe Družina dobite na spletnem naslovu
www.druzina.si